

Comisia independentă de evaluare pentru evaluarea integrității candidaților pentru poziția de membru în sine-administrație organele judecătorilor și procurorilor

Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor

*Decizia nr.15 din 11 ianuarie 2023 privind candidatura Alionei MIRON,
Candidată la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii*

Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților pentru funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor (în continuare “Comisia”) a deliberat în privat la 30 decembrie 2022, 5 ianuarie 2023 și 11 ianuarie 2023. Membrii participanți au fost:

1. Herman von HEBEL
2. Victoria HENLEY
3. Nadejda HRIPTIEVSCHI
4. Vitalie MIRON
5. Tatiana RĂDUCANU
6. Nona TSOTSORIA

Comisia emite următoarea decizie, care a fost adoptată la acea dată:

I. Procedura

Aliona MIRON, judecătoare la Curtea Supremă de Justiție “candidata”), se află pe lista candidaților remisă de Consiliul Superior al Magistraturii în adresa Comisiei la 6 aprilie 2022 în vederea evaluării pentru funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii.

Candidata a fost numită judecătoare pentru un termen de cinci ani, la 21 aprilie 2009, pentru a activa la Judecătoria Râșcani din mun. Chișinău. Candidata a fost numită judecătoare până la atingerea plafonului de vârstă, la 30 aprilie 2014. Candidata a fost numită membră a Colegiului Disciplinar, pe un termen de șase ani, la data de 20 octombrie 2017. La 9 septembrie 2021, candidata a fost numită judecătoare la Curtea Supremă de Justiție.

La 21 iunie 2022, Comisia a trimis candidatei un chestionar privind integritatea etică, pentru a fie completat în mod voluntar și returnat Comisiei până la 5 iulie 2022. Candidata a transmis Comisiei chestionarul completat la 5 iulie 2022.

La data de 8 iulie 2022, Comisia a transmis candidatei o solicitare de completare și depunerea până la 15 iulie 2022 a Declarației de avere și de interese personale pentru ultimii 5 ani, conform prevederilor art. 9 alin. (2) din Legea nr.26/2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților pentru funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor (denumită în continuare “Legea nr. 26/2022”). Declarația include, de asemenea, lista persoanelor apropiate din sistemul judiciar, procuratură și serviciul public, conform cerințelor aceluiași articol. Candidata a prezentat Comisiei declarația completată la 14 iulie 2022.

Comisia a obținut informații din numeroase surse pentru a evalua integritatea financiară și etică a candidatei. Sursele din care s-au obținut informații cu privire la candidații evaluați au inclus, în general, Autoritatea Națională de Integritate, Serviciul Fiscal de Stat, Inspectoratul General al Poliției de Frontieră, instituții financiare, instituții publice, surse deschise, precum rețelele de

socializare și reportajele jurnalistice de investigație și rapoartele membrilor societății civile. Nu toate sursele au furnizat informații referitoare la fiecare candidat[ă] și nu toate informațiile furnizate de aceste surse cu privire la un anumit candidat[ă] au fost pertinente pentru evaluarea Comisiei. A fost verificată corectitudinea și relevanța tuturor informațiilor primite.

În cazul în care au fost depistate probleme din declarația candidatei, chestionarul privind integritatea etică și din informațiile colectate, acele probleme au fost abordate în întrebări scrise adresate candidatei și în timpul audierilor în ședință publică.

Comunicarea scrisă cu candidata:

La 3 august 2022, Comisia a transmis candidatei o solicitare de clarificare a informațiilor, care conținea șapte întrebări, inclusiv 22 de subîntrebări și șapte solicitări de documente suplimentare. Candidata a răspuns în termenul solicitat, la 7 august 2022, la toate întrebările și a furnizat toate documentele solicitate.

La 14 septembrie 2022, Comisia i-a trimis candidatei a doua rundă de 22 de întrebări, inclusiv 58 de subîntrebări și 16 solicitări de documente suplimentare, pentru a elucida unele aspecte apărute în cadrul evaluării. Candidata a răspuns în termenul solicitat, la 17 septembrie 2022, dar nu a furnizat toate documentele solicitate.

La 21 octombrie 2022, Comisia i-a trimis candidatei a treia rundă de opt întrebări, inclusiv 22 de subîntrebări și nouă solicitări de documente suplimentare, pentru a elucida unele aspecte apărute în cadrul evaluării. Candidata a răspuns în termenul solicitat, la 24 octombrie 2022, la toate întrebările și a furnizat majoritatea documentelor solicitate.

Candidata nu a solicitat accesul la materialele evaluării conform art. 12 alin. (4) lit. c) din Legea nr. 26/2022 și, prin urmare, nu a primit materialele.

La 30 noiembrie 2022, candidata a participat la audieri în ședință publică a Comisiei.

II. Cadrul normativ privind evaluarea

Evaluarea de către Comisie a integrității candidaților constă în verificarea integrității etice și a integrității financiare a acestora (art. 8 alin. (1) din Legea nr. 26/2022).

Conform art. 8 alin. (2) din Legea nr. 26/2022, se consideră că un candidat corespunde criteriului *integrității etice* dacă:

- a) nu a încălcat grav regulile de etică și de conduită profesională ale judecătorilor, procurorilor sau, după caz, ale altor profesii și nu a admis, în activitatea sa, acțiuni sau inacțiuni reprobabile, care ar fi inexplicabile din punctul de vedere al unui profesionist în domeniul dreptului și al unui observator imparțial;
- b) în privința acestuia nu există suspiciuni rezonabile privind comiterea actelor de corupție, actelor conexe actelor de corupție sau faptelor coruptibile, în sensul Legii integrității nr.82/2017;

- c) nu a încălcat regimul juridic al declarării averii și intereselor personale, a conflictelor de interese, a incompatibilităților, restricțiilor și/sau limitărilor.

O serie de versiuni ale codurilor etice aplicate judecătorilor pe perioada de timp acoperită de evaluare. Codurile au fost *Codul de etică profesională al judecătorului*, adoptat la Conferința judecătorilor din 4 februarie 2000, *Codul de etică al judecătorului*, aprobat prin Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 366/15 din 29 noiembrie 2007, *Codul de etică și de conduită profesională al judecătorului*, aprobat prin Hotărârea nr. 8 a Adunării Generale a Judecătorilor din 11 septembrie 2015, modificarea prin Hotărârea nr. 12 a Adunării Generale a Judecătorilor din 11 martie 2016, precum și *Comentariul la Codul de etică și conduită profesională a judecătorilor*, aprobat prin hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 230/12 din 8 mai 2018. Începând cu anul 2018, *Ghidul Integrității Judecătorilor*, aprobat prin hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 318/16 din 3 iulie 2018, este o altă sursă relevantă în scopul evaluării problemelor de integritate judiciară.

De asemenea, Principiile de la Bangalore privind conduita judiciară, adoptate de Grupul Judiciar pentru Consolidarea Integrității Justiției ca Proiect al Codului de Conduită Judiciară de la Bangalore 2001 și astfel cum au fost revizuite la Masa Rotundă a Președinților Curților Supreme din 25-26 noiembrie 2002 și aprobate de Consiliul Economic și Social al Organizației Națiunilor Unite, Rezoluția 2006/23 ("Principiile de la Bangalore privind Conduita Judiciară") oferă orientări relevante.

Avizul nr.3 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) în atenția Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind principiile și normele care reglementează conduita profesională a judecătorilor, în special etica, comportamentul incompatibil și imparțialitatea, adoptat la 19 noiembrie 2002 ("CCJE (2002) op. 3") oferă îndrumări relevante.

Conform art. 8 alin. (4) din Legea nr. 26/2022, se consideră că un candidat corespunde criteriului de *integritate financiară* dacă:

- a) averea candidatului a fost declarată în modul stabilit de legislație;
- b) Comisia de evaluare constată că averea dobândită de către candidat în ultimii 15 ani corespunde veniturilor declarate.

Art. 2 alin. (2) din Legea nr. 26/2022 prevede că evaluarea candidaților include o verificare a averii persoanelor apropiate ale candidaților, astfel cum sunt definite în Legea nr.133/2016 privind declarația de avere și interese personale, precum și a persoanelor prevăzute la art. 33 alin. (4) și (5) din Legea nr. 132/2016 privind Autoritatea Națională de Integritate.

Conform art. 8 alin. (5) din Legea nr. 26/2022, pentru a aprecia integritatea financiară a candidatului, Comisia verifică:

- a) respectarea de către candidat a regimului fiscal în partea ce ține de achitarea impozitelor la folosirea mijloacelor și veniturilor rezultate din proprietatea deținută, precum și veniturile impozabile, și în partea ce ține de achitarea drepturilor de import și a drepturilor de export;

- b) respectarea de către candidat a regimului juridic al declarării averii și intereselor personale;
- c) modul de dobândire a bunurilor aflate în proprietatea sau posesia candidatului sau persoanelor specificate la art. 2 alin. (2), precum și cheltuielile legate de întreținerea acestor bunuri;
- d) sursele de venit ale candidatului și, după caz, ale persoanelor specificate la art. 2 alin. (2);
- e) dacă există sau nu contracte de împrumut, credit, leasing, asigurare sau alte contracte care pot asigura beneficii de ordin financiar, în care candidatul, persoana specificată la art. 2 alin. (2) sau persoana juridică în care aceștia au calitatea de beneficiari efectivi este parte contractantă;
- f) dacă există sau nu donații, în care candidatul sau persoana respectivă specificată la art. 2 alin. (2) are statutul de donatar sau donator;
- g) alte aspecte relevante pentru clarificarea originii averii candidatului și pentru justificarea acesteia.

În aprecierea criteriilor aferente integrității etice și integrității și în luarea deciziilor cu privire la acestea, Comisia nu depinde de constatările altor organe cu competență în domeniul respectiv (art. 8 alin. (6) din Legea nr.26/2022). Comisia apreciază materialele acumulate cu privire la candidați după intima convingere, formată în urma cercetării multiaspectuale, complete și obiective a informațiilor. Niciunul dintre materialele prezentate nu are o forță probantă prestabilită fără aprecierea lui de către Comisie (art. 10 alin. (9) din Legea nr. 26/2022).

Se consideră că un candidat nu întrunește criteriile de integritate dacă s-a constatat existența unor dubii serioase privind conformitatea candidatului cu cerințele prevăzute la art. 8, care nu au fost atenuate de persoana evaluată (art. 13 alin (5) din Legea nr. 26/2022). După cum se menționează în Raportul Comisiei de la Veneția cu privire la verificarea integrității judecătorilor și procurorilor în Kosovo, „Într-un sistem de verificări prealabile de integritate, decizia de a nu recruta un candidat poate fi justificată în caz de simpla îndoială, pe baza unei evaluări a riscurilor. Cu toate acestea, decizia de a evalua negativ un deținător actual al postului ar trebui să fie legată de un indiciu de încălcare a legii, de exemplu, avere inexplicabilă, chiar dacă nu poate fi dovedit dincolo de orice îndoială că această avere provine din surse ilegale”. Totodată, „În alte investigații, cum ar fi verificarea mai largă a integrității, sarcina probei se va realiza pe baza balanței probabilităților”. Comisia de la Veneția, CDL-AD(2022)011-e, Kosovo - Opinia referitoare la documentul de concept privind verificarea integrității judecătorilor și procurorilor și proiectul de amendamente la Constituție, adoptat de Comisia de la Veneția la cea de-a 131-a sesiune plenară (Veneția, 17-18) iunie 2022), §§10,9.

Inversarea sarcinii probei către candidat, odată ce organul de evaluare a identificat probleme de integritate, a fost considerată admisibilă de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului, chiar și în verificarea integrității judecătorilor în exercițiu care își pot pierde funcțiile sau pot fi sancționați în alt mod ca consecință a evaluării. În cauza *Xhoxhaj contra Albaniei*, nr. 15227/19, §352, 31 mai 2021, Curtea a afirmat că „nu este per se arbitrar, în sensul aspectului „civil” al articolului 6 § 1 din Convenție, ca sarcina probei să revină reclamantului în procedura de verificare a integrității după ce CIC [Comisia Independentă de Calificare] a pus la dispoziție constatările preliminare rezultate în urma încheierii anchetei și a dat acces la probele din dosarul

cauzei” .

Potrivit art. 5 alin. (1) din Regulamentul de evaluare al Comisiei independente de evaluare pentru evaluarea integrității candidaților pentru funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, aprobat la 2 mai 2022, în temeiul Legii nr. 26/2022 (în continuare ”Regulament de evaluare”), numai dacă un candidat întrunește pe deplin toți indicatorii așa cum sunt definiți în art. 8 alin. (2) – (5) din Legea nr. 26/2022, se consideră că acesta corespunde criteriilor de “integritate etică și financiară”.

III. Evaluarea candidatei

În timpul audierilor, candidata a fost întrebată despre următoarele aspecte financiare și etice:

(1) Sursa de fonduri pentru un împrumut de 10.000 EUR și declarațiile pentru Autoritatea Națională de Integritate (ANI) și Comisie cu privire la împrumut

a. Faptele

În declarațiile anuale de avere și interese personale depuse la Autoritatea Națională de Integritate (în continuare “declarații anuale”) pentru anii 2015, 2016 și 2017, candidata a declarat un împrumut de 10.000 EUR, fără dobândă și data scadenței, contractat în 2015 de la ruda soțului său. În declarația sa anuală pentru 2018 și în toate declarațiile ulterioare, candidata a declarat un împrumut de 5.000 EUR, fără dobândă și data scadenței, de la aceeași persoană. Venitul oficial înregistrat al rudei soțului și al soției rudei, pentru cinci ani anteriori creditului, a fost în medie de 55.850 MDL pe an (41.500 MDL – soția; 14.350 MDL - soțul), est. 2.700 EURO. Potrivit înregistrărilor bancare, în 2011 și 2012 ruda soțului achita rate pentru un credit de 7.500 MDL, contractat în 2011.

În comunicarea scrisă cu Comisia, candidata a explicat că împrumutul de 10.000 EUR, de la ruda soțului său, a fost contractat pentru a achita ratele rămase pentru un apartament, pe care candidata l-a procurat la un preț preferențial în 2015 și 2016, în cadrul programului de îmbunătățire a condițiilor de trai ale judecătorilor și ale personalului de la judecătoria candidatei. Ca răspuns la prima rundă de întrebări, candidata a declarat că pe parcursul anului 2018, “în mai multe tranșe, o parte din împrumut a fost rambursată – 5.000 EUR. Acest lucru nu a fost documentat pentru că este o rudă apropiată care o poate confirma în orice moment”. La răspunsul său, candidata a anexat o declarație scrisă din partea rudei, în care se preciza “[...] pe parcursul anului 2018 mi-a fost rambursată suma de 5.000 EUR”. În declarație s-a mai menționat că sursa fondurilor pentru împrumut au fost economiile familiei rudei. Soțul rudei care a oferit împrumutul dat, a lucrat anterior ca inginer și ulterior a plecat să lucreze în străinătate. Potrivit candidatei, de ceva timp, soțul rudei care a oferit candidatei împrumutul, a importat, reparat și vândut automobile și unele aparate de uz casnic.

Ca răspuns la cea de-a doua rundă de întrebări, fiindu-i solicitate detalii despre modul în care au fost rambursați 5.000 EUR (inclusiv datele plăților), candidata a declarat: “În ceea ce privește rambursarea împrumutului de 5.000 EUR în 2018, vă informez că acesta nu a fost rambursat în

sume monetare, documentate în scris”. Cuplul (ruda și soțul acesteia) care au oferit împrumutul, s-au mutat în apartamentul candidatei la sfârșitul anului 2016, din cauza stării de sănătate a rudei. În schimbul implicării familiei candidatei în îngrijirea, procurarea medicamentelor, transportului, utilităților etc., rudele au decis anularea sumei de 5.000 EUR din datorie.

În cadrul ședinței publice, candidata a reiterat afirmațiile expuse în comunicarea sa scrisă cu Comisia. Candidata a declarat că nu a restituit cei 5.000 EUR, deoarece rudele au decis să “ierțe” acest împrumut, invocând ajutorul pe care l-au primit, inclusiv, faptul că locuiesc cu familia candidatei în apartamentul lor din 2016. Candidata a susținut că și ruda a refuzat partea rămasă din împrumut, dar soțul candidatei a insistat să ramburseze datoria, motiv pentru care candidata a declarat în continuare 5.000 EUR datorie rămasă din împrumutul inițial. Confruntată cu inconsecvența din declarațiile sale anuale (cei 10.000 EUR și cei 5.000 EUR), candidata a recunoscut că a admis o greșeală atunci când a schimbat “suma inițială” a împrumutului de la 10.000 EUR la 5.000 EUR.

În ceea ce privește sursa fondurilor pentru împrumut, explicația candidatei a fost în concordanță cu comunicarea scrisă cu aceasta. Ea a explicat că, pe lângă economiile din salarii, rudele au importat și vândut automobile și electrocasnice.

b. Cadrul legal

Conform art. 8 alin. (5), lit. c) și d) din Legea nr. 26/2022, Comisia verifică modul de dobândire a bunurilor aflate în proprietatea sau posesia candidatului sau persoanelor specificate la art. 2 alin. (2) și sursele de venit ale candidatului și, după caz, ale persoanelor specificate la art. 2 alin. (2). În temeiul art. 8 alin. (5) lit. e), Comisia, de asemenea, verifică existența unor contracte de împrumut [...], în care candidatul, persoana specificată la art. 2 alin. (2) [...] este parte contractantă.

În temeiul art. 8 alin. (2) lit. c), alin. (4) lit. a) și alin. (5) lit. b) din Legea nr. 26/2022, nedeclararea de către candidat a bunurilor și intereselor personale în modul stabilit de legislație, constituie o necorespondere criteriului de integritate financiară și criteriului de integritate etică.

Art. 2 alin. (2) din Legea nr. 26/2022 prevede că evaluarea candidaților include verificarea averii persoanelor apropiate candidaților, astfel cum sunt definite în Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, precum și a persoanelor terțe menționate la art. 33 alin. (4) și (5) din Legea nr. 132/2016 privind Autoritatea Națională de Integritate.

“Persoanele apropiate”, astfel cum sunt definite în Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, sunt “soțul/soția, copiii, concubinul/concubina subiectului declarării, persoanele aflate la întreținerea subiectului declarării, de asemenea, persoana înrudită prin sânge sau prin adopție cu subiectul declarării (părinte, frate/soră, bunic/bunică, nepot/nepoată, unchi/mătușă) și persoana înrudită prin afinitate cu subiectul declarării (cumnat/cumnată, socru/soacră, ginere/noră).

Art. 4 alin. (1) lit. f) din Legea nr. 1264/2002 privind declararea și controlul veniturilor și proprietăților persoanelor cu funcții de demnitate publică, judecătorilor, procurorilor,

funcționarilor publici și a unor persoane cu funcții de conducere (în vigoare în anul 2015) prevede obligația subiectului declarării de a declara “datoriile sub formă de debite (inclusiv taxe neachitate), ipotecă, garanții emise în beneficiul terților, împrumuturi și credite”.

Art. 4 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale (în vigoare din 2016) obligă subiectul declarării să declare “datoriile personale ale subiectului declarării, ale membrilor de familie sau ale concubinului/concubinei lui sub formă de debit, gaj, ipotecă, garanție, emise în beneficiul unor terți, împrumut și/sau credit, dacă valoarea lor depășește valoarea a 10 salarii medii pe economie”.

Pct. 41 și 42 din Regulamentul privind modul de completare a declarației de avere și interese personale în formă electronică, aprobat prin Ordinul ANI nr. 15 din 27 februarie 2018, în temeiul Legii nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, prevede că subiectul declarării va include la rubrica ”Suma inițială” suma datoriei în conformitate cu actul juridic, generator al datoriei.

c. Motivarea

Comisia verifică dacă candidatul a respectat regimul juridic de declarare a averii și intereselor personale și verifică sursele de venit și metodele de dobândire a bunurilor de către candidat, membrii familiei și persoanele apropiate ale candidatului. De asemenea, Comisia verifică existența împrumuturilor în cazul în care candidatul este parte contractantă.

Trei aspecte ale împrumutului de 10.000 EUR au ridicat semne de întrebare. În primul rând, inconsecvența în declararea de către candidată a valorii împrumutului în declarațiile sale anuale, ca fiind de 10.000 EUR, în perioada 2015-2017 și 5.000 EUR, în perioada 2018-2021. În al doilea rând, sursa banilor de care dispunea ruda candidatei, pentru a-i împrumuta 10.000 EUR familiei candidatei. Și, în final, inconsecvența din comunicarea scrisă a candidatei cu Comisia și declarația scrisă, depusă de ruda candidatei, cu privire la faptul dacă candidata a rambursat 5.000 EUR sau această sumă a fost iertată.

În cadrul audierilor, în ședință publică, candidata a recunoscut că nu ar fi trebuit să modifice valoarea împrumutului de la 10.000 EUR la 5.000 EUR în 2018 și în declarațiile anuale ulterioare, având în vedere cerința de a fi declarată “Suma inițială” a împrumutului, dar nu valoarea datoriei rămase.

De o importanță mai mare a fost sursa de venit pentru împrumutul de la ruda soțului și rambursarea datoriei. Candidatul și ruda au susținut că sursa fondurilor pentru împrumut au fost economiile din salarii, precum și din importul și vânzarea de automobile și alte bunuri. Venitul oficial înregistrat al rudei și al soțului acesteia, pentru cei cinci ani anteriori oferirii împrumutului a fost în medie de 55.850 MDL pe an (est. 2.700 EUR), ceea ce generează dubii cu privire la capacitatea acestora de a oferi un împrumut într-o sumă care a constituit echivalentul salariilor lor comune pentru circa patru ani. Mai mult, conform actelor bancare, în 2011 și 2012 ruda candidatei achita rate la un credit de 7.500 MDL, contractat de la o bancă din Moldova în 2011. Acest fapt ridică dubii cu privire la capacitatea rudei candidatului de a acumula economii în valoare de 10.000 EUR, la numai trei ani după ce ruda a finalizat rambursarea ratelor pentru un

credit de doar 7.500 MDL. Îngijorările Comisiei sunt coroborate și de faptul că nici candidata, nici ruda acesteia nu au furnizat informații cu privire la valoarea economiilor rudelor sau la valoarea veniturilor generate de importul și vânzarea de automobile și bunuri.

Dubiile cu privire la sursa fondurilor pentru împrumut au fost amplificate și de lipsa de consecvență în declarațiile făcute de candidată și de ruda soțului acesteia cu privire la reducerea valorii împrumutului. Candidata a declarat mai întâi că “ în mai multe rate, o parte din împrumut a fost rambursată – 5.000 EUR”. Ruda a repetat această narațiune afirmând că “ în cursul anului 2018, suma de 5.000 EUR mi-a fost rambursată”. Fiind solicitate datele și sumele rambursate, candidata a recunoscut că împrumutul “nu a fost rambursat în sume bănești”, ci a fost anulat de rudele acesteia din cauza implicării familiei candidatei în îngrijirea și achiziționarea de medicamente, transport și achitarea integrală a utilităților, după ce rudele candidatei s-au mutat cu traiul în apartamentul acesteia, iar ruda a avut probleme de sănătate. Explicația cu privire la presupusa anulare a 5.000 EUR din datorie a fost inconsecventă cu declarațiile anterioare. În plus, potrivit candidatei, rudele s-au mutat cu traiul în apartamentul ei spre finalul anului 2016, ceea ce face puțin probabil ca cheltuielile presupus rambursate să nu fi fost suportate până în 2018, precum a fost reprezentat în fața Comisiei.

Având în vedere circumstanțele expuse mai sus, Comisia are dubii serioase (art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022) cu privire la conformitatea candidatei cu criteriile de integritate financiară și etică reglementate de art. 8 alin. (2) lit. c), (4) lit. a) și b), (5) lit. b), c), d) și e) din Legea nr. 26/2022, cu privire la sursa de fonduri pentru împrumutul de 10.000 EUR, reducerea sumei împrumutului și declarațiile inconsecvente depuse la ANI cu privire la împrumut, care nu au fost atenuate de candidată.

2. Costurile de construcție a casei de 190 m.p. situată în mun. Chișinău.

1. Faptele

La 3 octombrie 2014, mama candidatei a cumpărat două terenuri de 0,55 ha situate în mun. Chișinău. Prețurile menționate în contract au fost de 242.261 MDL și 241.386 MDL. În 2015, mama candidatei a început construcția a două case identice, cu o suprafață totală de 190 m.p. fiecare. Mama candidatei a achitat costurile de construcție a ambelor case până când ea și soțul său au transferat drepturile de proprietate asupra uneia dintre case candidatei și soțului ei.

La data de 20 martie 2022, una dintre casele construite de mama candidatei a primit un Certificat de la Cadastru care a evaluat valoarea casei la 2.450.000 MDL. Părinții candidatei s-au mutat în acea casă în iunie 2018. Cealaltă locuință a fost transferată candidatei și soțului acesteia pe 2 martie 2018, prin intermediul a două contracte de înstrăinare (câte un contract separat pentru fiecare dintre părinții candidatei) cu condiția întreținerii pe viață. În contracte se indica că locuința a fost finalizată în proporție de 70%, valoarea terenului și casei fiind estimată la 460.838 MDL. Candidata a explicat în scris, după audieri că valoarea locuinței, indicată în contracte, se datorează faptului că au existat două contracte de înstrăinare cu jumătate de cote pentru mamă și pentru tată, fiecare la prețul de 460.838 MDL, adică o sumă totală de 921.676 MDL. În declarația anuală pentru anul 2018, semnată la 29 martie 2019, candidata a declarat valoarea terenului de

242.261 MDL, iar valoarea locuinței la 679.415 MDL, în concordanță cu valoarea menționată în contract.

În comunicarea scrisă cu Comisia, candidata a pus la dispoziție acesteia contractele de vânzare-cumpărare a terenurilor, contractele de înstrăinare a locuinței cu condiția întreținerii pe viață și raportul privind gradul de finalizare a casei sale. Ca răspuns la întrebările privind costul construcției, candidata a declarat că nici ea, nici mama ei nu cunosc suma cheltuită pentru construirea celor două case și nu a fost întocmit niciun document cu privire la costurile de construcție. În consecință, acestea nu au fost în măsură să furnizeze niciun detaliu cu privire la costurile de construcție a fiecăreia dintre case sau a sumei cheltuite pentru construcția casei, donate candidatei, înainte și după ce casa a fost transferată în proprietatea candidatei.

La audierea publică, candidata a reiterat că nici ea, nici mama ei nu cunosc nimic despre costurile de construcție a caselor. Sa menționat că știa că sursa fondurilor folosite de părinții ei era legală și, prin urmare, nu se îndoia de capacitatea mamei sale de a investi în proprietate și nici candidata nu a luat în considerare necesitatea păstrării vreunei evidențe a cheltuielilor. Candidata a explicat că în 2018, când au fost încheiate contractele de înstrăinare, gradul de finalizare a casei s-a bazat pe un raport întocmit în martie 2017, cu un an înainte de hotărârea de a încheia contractele de înstrăinare. Prin urmare, finalizarea casei a fost mai avansată de peste 70% în 2018, când candidata a primit casa. Candidata a declarat că familia ei nu a avansat prea mult în construcție de când a primit casa, motiv pentru care nu a fost făcută o altă evaluare a gradului de finalizare. Aceasta a susținut că lucrările de construcție efectuate de către familia candidatei au fost minore: unele lucrări de zugrăvire, tencuială, montarea bucătăriei și a altor dulapuri. Candidata a informat Comisia că majoritatea materialelor de construcție au fost achiziționate înainte ca locuința să-i fie transferată în posesie în 2018 și că, dacă era nevoie de materiale suplimentare, cum ar fi "lipici, cutii de vopsea, perii etc.", le cumpăra din salariu. Potrivit candidatei, acele costuri nu au atins pragul pentru a fi obligatorii spre declarare. Mai mult decât atât, soțul candidatei a făcut o mare parte din muncă, deoarece are un atelier acasă și este priceput în construcții. Unicele cheltuieli legate de construcție, declarate de către candidată sau furnizate ca răspuns la întrebări scrise sau în ședință, au fost în sumă de 60.000 MDL cheltuiți în 2021 pentru tencuirea pereților exteriori ai casei, pe care candidata le-a declarat în declarația sa de 5 ani.

Pe lângă casa de 190 m.p. donată de părinți, în 2015 candidata a solicitat un apartament la preț preferențial prin intermediul programului pentru judecători la Judecătoria Râșcani, care a fost primit de către candidată în 2019, tot într-o stare nefinalizată. Candidata a informat Comisia că până în 2022 nu s-au cheltuit fonduri pentru apartamentul respectiv, aceste cheltuieli fiind suportate de către copilul candidatei. Candidata a fost și proprietara unui apartament de 140 m.p. situat în mun. Chișinău, pe care candidata încă îl deține în proprietate.

b. Cadrul legal

Conform art. 8 alin. (5), lit. c) și d) din Legea nr. 26/2022, Comisia va verifica modul de dobândire a bunurilor aflate în proprietatea sau posesia candidatului sau persoanelor specificate la art. 2 alin. (2), precum și cheltuielile pentru întreținerea acestor bunuri și sursele de venit ale candidatului.

Art. 2 alin. (2) din Legea nr. 26/2022 prevede că evaluarea candidaților include o verificare a

averii persoanelor apropiate candidaților, astfel cum sunt definite în Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, precum și a persoanelor terțe menționate la art. 33 alin. (4) și (5) din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate.

“Persoanele apropiate”, astfel cum sunt definite în Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, sunt “soțul/soția, copiii, concubinul/concubina subiectului declarării, persoana aflată la întreținerea subiectului declarării, de asemenea, persoana înrudită prin sânge sau prin adopție cu subiectul declarării (părinte, frate/soră, bunic/bunică, nepot/nepoată, unchi/mătușă) și persoana înrudită prin afinitate cu subiectul declarării (cumnat/cumnată, socru/soacră, ginere/noră).

Regulamentul de evaluare prevede că veniturile sau cheltuielile nedeclarate sunt relevante pentru integritatea financiară, inclusiv, în măsura în care acestea se referă la venituri secundare interzise, dar fără a se limita la evaziune fiscală sau încălcarea dispozițiilor privind combaterea spălării banilor. (art. 6 alin. (1)). Regulamentul prevede, de asemenea, că Anexa la Regulamentul de evaluare definește metoda de calculare a averii nedeclarate. (art. 6 alin. (2) din Regulamentul de evaluare).

Potrivit art. 8 alin. (5), lit. b) c) și d) din Legea nr. 26/2022, Comisia verifică respectarea de către candidat a regimului juridic de declarare a averii și a intereselor personale.

În temeiul art. 8 alin. (2) lit. c), alin. (4) lit. a) și alin. (5) lit. b) din Legea nr. 26/2022, nedeclararea averii și a intereselor personale de către un candidat în modul stabilit de legislație constituie o neconformitate atât cu criteriul integrității financiare, cât și cu criteriul integrității etice.

c. Motivarea

Comisia verifică modul de dobândire a bunurilor deținute sau aflate în proprietatea candidatului sau persoanelor specificate la art. 2 alin. (2) din Legea nr. 26/2022, precum și cheltuielile de întreținere a acestor bunuri și surse de venit. De asemenea, Comisia verifică dacă candidatul a respectat regimul juridic al declarării averii și a intereselor personale și modurile de dobândire a bunurilor de către candidat, membrii familiei și persoanele apropiate ale candidatului.

Au persistat întrebări cu privire la aspectele legate de casa din mun. Chișinău, care a fost înstrăinată candidatei. În primul rând, nici candidata, și nici mama sa nu au furnizat nicio informație privind sumă cheltuielilor sau vreun act confirmativ privind costurile suportate de mama candidatei pentru construcția celor două case. În mod similar, nu au existat detalii sau documente despre valoarea costurilor de construcție suportate înainte și după ce casa a fost transmisă candidatei. Casa mamei candidatei, finalizată în 2022, a fost evaluată la 2.776.681 MDL (pentru teren și casă). Candidata și pretinsa incapacitate a mamei sale de a prezenta chiar și cu aproximație costurile de construcție a două case de 190 m.p., în valoare de aproximativ 5.500.000 MDL, nu aveau credibilitate. În al doilea rând, în declarația pentru 5 ani depusă la Comisie în iulie 2022, candidata era obligată să declare cheltuielile mai mari de 25.000 MDL. Candidata a declarat o singură sumă a cheltuielilor, în legătură cu finalizarea construcției casei, după ce aceasta a fost transferată în posesie ei și soțului ei în martie 2018 - 60.000 MDL cheltuiți în 2021 pentru materiale de construcție și lucrări pe exteriorul casei. Niciun alt cost nu a fost

declarat sau specificat de candidată, în pofida faptului că casa a fost finalizată în proporție de doar 70% în martie 2017. Pe lângă afirmația potrivit căreia familia acesteia a făcut o mare parte din muncă, candidata a mai susținut că s-a muncit considerabil în perioada cuprinsă între confirmarea documentară a gradului de finalizare de 70% din 2017 și până la primirea casei de către familia sa în martie 2018. Dar familia nu s-a mutat în casă până în decembrie 2019, explicând că au fost efectuate mai multe lucrări pentru ca locuința să fie locuibilă, dar nu au fost declarate sau furnizate informații privind cheltuielile pentru acea perioadă. Mai mult, ridică dubii faptul că s-au cheltuit doar 60.000 MDL și s-au efectuat alte cheltuieli minore pentru casa candidatei, evaluate la 921.676 MDL în 2018 (când i-a fost transferată în posesia candidatei cu un grad de finalizare de 70%) sau mai mult, când casa mamei era evaluată la 2.776.881 MDL în 2022, când a fost terminată. Lipsa unor dovezi coerente și credibile cu privire la cheltuielile pentru construcție a făcut dificilă verificarea de către Comisie a surselor de fonduri pentru finalizarea construcției casei candidatei după ce aceasta i-a fost înstrăinată în martie 2018 sau verificarea faptului că cheltuielile de construcție și veniturile au fost declarate în mod corespunzător.

Având în vedere circumstanțele expuse mai sus, Comisia are dubii serioase (art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022) cu privire la conformitatea candidatei cu criteriul de integritate financiară prevăzut la art. 8 alin (4) lit. b), (5) lit. c) și d) din Legea nr. 26/2022, cu privire la costurile de construcție a casei din mun. Chișinău, transferate în posesia acesteia și soțului său în anul 2018, care nu au fost atenuate de candidată.

3. Activitatea în contul bancar cu EUR

1. Faptele

Candidata a declarat un cont bancar la o bancă din Republica Moldova în declarațiile sale anuale pentru anii 2012-2014, cu mențiunea că fondurile din cont au aparținut părinților candidatei. În declarația sa anuală din 2012 a fost indicat că soldul contului era de 14.000 EUR. În declarația sa anuală din 2013 a fost indicat că soldul contului era de 12.000 EUR. Potrivit informațiilor furnizate de bancă, candidata a deschis contul bancar în aprilie 2011. Informațiile, furnizate inițial Comisiei de către bancă, au arătat că pe parcursul anului 2011, în cont a fost depusă o sumă totală de 76.343 EUR. Primul depozit de 26.000 EUR a fost depus la deschiderea contului. Informațiile bancare par să indice mai multe depuneri și retrageri suplimentare în restul anului 2011, unele fiind efectuate în aceeași zi. De asemenea, conform actelor bancare, începând cu luna decembrie 2011, nu au mai fost depozitate mijloace financiare în contul bancar și, ulterior, au fost retrase sume între 1.000 EUR și 12.000 EUR, până la închiderea contului în 2015.

În comunicarea scrisă cu candidata, Comisia a întrebat pentru ce au fost utilizate sumele de bani retrase din contul bancar și cum au fost efectuate depozitele. Candidata a explicat că acest cont bancar a fost deschis cu un depozit inițial de 26.000 EUR, banii aparținând părinților săi. Acest lucru a fost făcut pentru că având în vedere limitările părinților săi, a fost mai ușor pentru candidată să meargă la bancă, să retragă fonduri și să facă plăți în numele părinților pentru cheltuieli de trai și alte cheltuieli. Candidata a declarat că fluxul total de numerar de 76.343 EUR a fost indicat în mod eronat de către Comisie, deoarece a fost totalul fondurilor depuse și retrase din contul bancar. Candidata a prezentat un extras de cont pentru anii 2012-2015, dar nu pentru anul 2011 în care au fost efectuate depozitele.

În cadrul audierii publice, candidata a declarat că există confuzie cu privire la extrasele de cont bancar. Candidata a explicat că a solicitat extrasul de cont de la bancă, dar banca a furnizat doar un extras de cont pentru perioada 2012 – 2015, pe care l-a transmis Comisiei. Candidata a declarat că pe lângă depozitul inițial, de 26.000 EUR, nu au existat alte depozite în cont și că acesta a fost retras în mai multe tranșe, până la golirea contului. Candidata a menționat că va solicita o explicație scrisă din partea băncii cu privire la fluxurile din acel cont bancar.

După audierile publice, candidata a furnizat o explicație scrisă din partea băncii. Banca a confirmat că a existat un singur depozit inițial de 26.000 EUR pentru 180 de zile. Declarațiile, furnizate inițial Comisiei de către bancă, au reprodus informații fără a explica anumite activități de transfer. Banca a mai explicat că la sfârșitul fiecărui termen de depunere, fondurile au fost transferate din contul bancar și apoi redepuse automat. Banca a confirmat retragerile efectuate de candidată și a confirmat că nu au existat depozite în contul bancar, altele decât depozitul inițial de 26.000 EUR.

b. Cadrul legal

Potrivit art. 4 alin. (1) lit. (d) din Legea nr. 1264/2002 privind declararea și controlul veniturilor și al proprietății persoanelor cu funcții de demnitate publică, judecătorilor, procurorilor, funcționarilor publici și a unor persoane cu funcție de conducere (în vigoare 2012-2015), subiecții declarării vor declara “active financiare, respectiv conturi bancare, fonduri de investiții, forme echivalente de economisire și investiții, investiții, obligațiuni, cecuri, cambii, certificate de schimb, alte documente care încorporează drepturi de proprietate ale subiectului declarării sau ale membrilor familiei acestuia, investiții directe în monedă națională sau în valută străină realizate de acesta sau de membrii familiei acestuia, precum și alte active financiare”.

În temeiul art. 8 alin. (2) lit. c), alin. (4) lit. a) și b), precum și alin. (5) lit. b) din Legea nr. 26/2022, nedeclararea de către candidat a bunurilor și intereselor personale în modul stabilit de lege constituie o necorespondere atât criteriului integrității financiare, cât și criteriului integrității etice.

Conform art. 2 alin. (2) din Legea nr. 26/2022, evaluarea candidaților include verificarea averii persoanelor apropiate candidaților, astfel cum sunt definite în Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, precum și a persoanelor terțe specificate la art. 33 alin. (4) și (5) din Legea nr. 132/2016 privind Autoritatea Națională de Integritate.

”Persoanele apropiate”, astfel cum sunt definite în Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a interesele personale, sunt “soțul/soția, copiii, concubinul/concubina subiectului declarării, persoana aflată la întreținerea subiectului declarării, de asemenea, persoană înrudită prin sânge sau prin adopție cu subiectul declarării (părinte, frate/soră, bunic/bunică, nepot/nepoată, unchi/mătușă) și persoana înrudită prin afinitate cu de subiectul declarării (cumnata/cumnata, socrul/soacra, ginerele/nora).

Potrivit art. 4 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 1264/2002 privind declararea și controlul veniturilor și al proprietății persoanelor cu funcții de demnitate publică, judecătorilor, procurorilor,

funcționarilor publici și a unor persoane cu funcție de conducere (în vigoare 2012-2015), subiectul declarării declară veniturile obținute împreună cu membrii familiei pe parcursul perioadei de declarare.

c. Motivarea

Comisia a verificat, pe de o parte, sursa fondurilor pentru depozitele în contul bancar și, pe de altă parte, cauza diferenței dintre valoarea depozitelor declarate în declarațiile anuale ale candidatei și valoarea depozitelor depuse în cont, în conformitate cu extrasele din cont, prezentate Comisiei de către bancă.

Ca răspuns la întrebările scrise și în cadrul audierii publice, candidata a declarat că a deschis contul cu un depozit de 26.000 EUR din banii părinților săi pentru a-i ajuta să-și achite cheltuielile. În cadrul ședinței publice, aceasta a declarat că nu a făcut depozite suplimentare în cont, iar în declarațiile sale anuale pentru perioada 2012 – 2014 a declarat contul bancar cu suma de depozit disponibilă în ziua depunerii declarației, împreună cu o mențiune că fondurile aparțin părinților săi. Extrasul de cont care a fost furnizat Comisiei de către bancă a arătat un rulaj bancar de peste 75.000 EUR în cont.

După audiere, în încercarea de a clarifica rulajul din contul bancar, candidata a obținut o explicație scrisă din partea băncii, care a fost în concordanță cu explicația candidatei către Comisie în cadrul procesului de evaluare. Comisia a luat în considerație faptul că transferurile suplimentare, în compartimentele de credit/debit, din extrasul de cont, furnizat inițial de bancă, au fost transferuri automate și redepuneri executate automat de bancă, ca urmare a expirării termenelor de depozit în cont. Aceste transferuri au fost incluse în calculele Comisiei, fapt care, a generat un flux de numerar mai mare decât cel înregistrat în realitate.

Având în vedere circumstanțele expuse mai sus, Comisia nu a avut dubii serioase (art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022), cu privire la conformitatea candidatei cu criteriul de integritate financiară și etică conform art. 8 alin. (2) lit. c) și integritatea financiară conform art. 8 alin. (4) lit. a) și b) și alin. (5) lit. b), c) și d) din Legea nr. 26/2022, privind rulajul contului bancar, deoarece informațiile furnizate de către candidată de la bancă au atenuat preocupările Comisiei cu privire la acest aspect.

IV. Decizie

În temeiul art. 8 alin. (1), (2) lit. c), alin. (4) lit. a) și b) și alin. (5) lit. b), c), d) și e) și art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022, Comisia a decis că candidata nu corespunde criteriilor de integritate, întrucât s-au constatat dubii serioase cu privire la respectarea de către candidată a criteriilor de integritate etică și financiară cu privire la primele două subiecte analizate de Comisie (împrumutul contractat și costurile pentru construcția locuinței) și, prin urmare, nu promovează evaluarea. Comisia a subliniat că îngrijorările cu privire la al treilea subiect (activitatea într-un cont bancar) au fost atenuate de candidată.

V. Calea de atac și publicarea deciziei

Potrivit art. 14 alin. (1) din Legea nr. 26/2022, decizia poate fi contestată de către candidata evaluată, în termen de 5 zile de la primirea deciziei.

Potrivit art. 13 alin. (7) din Legea nr. 26/2022, decizia este transmisă prin e-mail candidatei și instituției responsabile de organizarea alegerilor sau, după caz, a concursului, care în speță este Consiliul Superior al Magistraturii. În cazul în care candidata, în termen de 48 de ore de la momentul expedierii deciziei, nu notifică Comisia despre refuzul său privind publicarea, decizia se publică pe pagina web a Consiliului Superior al Magistraturii, într-o formă depersonalizată, cu excepția numelui și prenumelui candidatului, care rămân publice. Comisia va publica, de asemenea, decizia pe pagina sa web în cazul în care candidata nu se opune publicării.

Această decizie a fost adoptată în unanimitate de către toți membrii participanți ai Comisiei.

Întocmit în limba engleză și tradus în limba română.

Semnătura:

Herman von HEBEL
Președinte al Comisiei